

поєднання з МСФЗ та НП(С)БО, особливості обліку хмарних обчислень, криптовалюти, комп'ютерний аудит, а також такі світові тренди розвитку бухгалтерського обліку за 2020-2021 рр. [5], як Blockchain, BigData, DataAnalytics, хмарні технології, штучний інтелект.

Запропонована методика викладання XBRL, спрямована на побудову нових технологічних знань про XBRL у студентів обліково-економічних спеціальностей та створення нових навичок для аналізу тегованих даних, забезпечить достатнім рівнем знань нинішніх випускників, які зможуть оцінити наслідки інноваційних технологій для сучасного національного та міжнародного звітування.

Література

1. Малюга Н.М., Пархоменко, В.М. Бухгалтерський облік (загальна теорія): конспект лекцій в схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. 66 с.

2. Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку: зб. Матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-й річниці створення кафедри аудиту; 10 грудня 2020 р. Київ, КНЕУ, 2020. 587 с.

3. Шкуліпа Л.В. Розвиток бухгалтерського обліку у вимірі міжнародних стандартів фінансової звітності та інноваційних технологій: методологія та практика: монографія. Ніжин: ТПК «Орхідея», 2020. 616 с. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3797610>

4. Maluga, N., Shkulipa, L. The Financial Reporting Taxonomy: Ukrainian Realities and International Experience. Economic and Business Administration Development: Scientific Currents and Solutions: I International Scientific-practical Conference. Kiev: NAU, 2020. pp. 232-235 <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3724614>

5. Accounting Trends for 2020/2021: New Forecasts & What Lies Beyond? URL: <https://financesonline.com/accounting-trends/>

УДК 657.1

Марчук У.О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Павловська Х.Ю.,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ГОЛОВНОГО БУХГАЛТЕРА В ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ

У зв'язку з постійними змінами податкового та бухгалтерського законодавства, існує велика ймовірність помилок, які може допустити головний бухгалтер. Законодавством встановлена відповідальність головного бухгалтера

за дані, наведені у звітності, так як він є посадовою особою і підписує її, має певні права та обов'язки, та несе відповідальність за допущені ним порушення. Проте, нормативно-правовий аспект питання відповідальності бухгалтера потребує удосконалення, оскільки межі визначення виду відповідальності є не достатньо чіткими та можуть викликати сумніви [1].

Залежно від виду скоєного бухгалтером правопорушення передбачається дисциплінарна, матеріальна, адміністративна або кримінальна відповідальність. За порушення трудової дисципліни Кодексом законів про працю України від 10.12.1971 р. (далі - КЗпПУ) передбачається дисциплінарна відповідальність. Відповідно до ст. 147 КЗпПУ за порушення трудової дисципліни бухгалтеру можуть оголосити догану або у деяких випадках навіть звільнити.

За порушення трудової дисципліни Кодексом законів про працю України від 10.12.1971 р. (далі - КЗпПУ) передбачається дисциплінарна відповідальність. Відповідно до ст. 147 КЗпПУ за порушення трудової дисципліни працівнику, в тому числі бухгалтеру можуть оголосити догану або звільнити [2].

Як дисциплінарне стягнення, на підставі п. 3, 4, 7, 8 ст. 40 та п. 1 ст. 41 КЗпПУ, розглядається звільнення з підстав: систематичного невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором або правилами внутрішнього трудового розпорядку, якщо до працівника раніше застосовувалися заходи дисциплінарного чи громадського стягнення; прогулу без поважних причин; появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння; вчинення за місцем роботи розкрадання майна власника, встановленого вироком суду, що набрав законної сили, чи постановою органу, до компетенції якого входить накладення адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу та інше.

Головний бухгалтер може бути притягнутим до матеріальної відповідальності тільки, якщо він виконує функції касира. В такому випадку з ним обов'язково повинен укладатись договір про повну матеріальну відповідальність. Адміністративна відповідальність регламентується Кодексом України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (далі - КУпАП). Відповідно до ст. 9 КУпАП адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративна відповідальність полягає у застосуванні штрафних санкцій. У статтях 163-165 КУпАП наведено перелік правопорушень, за які передбачається адміністративна відповідальність і також розміри штрафних санкцій [3].

Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого Кримінальним Кодексом України від 05.4.2001 р. № 2341-III (далі - ККУ). Особа вважається невинною у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено

обвинувальним вироком суду [4].

Найчастіше підставою для порушення кримінальної справи проти головних бухгалтерів є порушення за такими статтями ККУ: 212 «Ухиляння від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів»; 212¹ «Ухиляння від сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; 364 «Зловживання владою або службовим становищем»; 366 «Службове підроблення»; 367 «Службова недбалість».

Особливої уваги, на мою думку, потребує таке правопорушення як приховування в обліку валютних та інших доходів. Відповідно до ст. 164 КУпАП за такого роду порушення бухгалтер повинен бути притягнутий до адміністративної відповідальності і заплатити штраф у розмірі від 8 до 15 н.м.д.г. Як показує практика, у більшості випадків приховування частини доходів здійснюється бухгалтером навмисно з метою зменшити базу оподаткування податку на прибуток (якщо підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування), єдиного податку (якщо підприємство чи фізична-особа підприємець знаходиться на спрощеній системі оподаткування) або ж уникнути сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне страхування. Результатом такого роду порушень правил ведення бухгалтерського обліку є викривлення фінансової звітності [5]. Як уже було зазначено вище, статтями 212 та 212¹ ККУ за уникнення від сплати податків вважається кримінальним правопорушенням. Бухгалтер, який здійснив такого роду правопорушення, повинен заплатити штраф у розмірі від 300 до 2000 н. м. д. г. або повинен бути позбавленим права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 5 років [4].

Ще одним спірним питанням є способи притягнення до відповідальності бухгалтера, який не є штатним працівником компанії. Оскільки бухгалтер, що надає послуги за договором цивільно-правового характеру, не є найманим працівником, притягти його до дисциплінарної або матеріальної відповідальності згідно з КЗпП неможливо [2]. Бухгалтер, який надає підприємству послуги за договором, несе лише цивільно-правову відповідальність, передбачену укладеним із ним договором, наприклад, у вигляді штрафних санкцій чи відшкодування збитків. Але потрібно врахувати, що якщо бухгалтер за договором про надання бухгалтерських послуг здійснює функції, які відносяться до організаційно-наказових або адміністративно-господарських, то він може бути визнаний службовою особою і, відповідно, притягнутий до адміністративної або кримінальної відповідальності. Бачимо, що існує певна невідповідність щодо визначення нормативно-правовими джерелами виду відповідальності за певні правопорушення, вчинені бухгалтером.

Отже, можна зробити висновок про те, що КЗпПУ, КУпАП, ККУ та ЦКУ потребують вдосконалення; держава повинна переглянути перелік бухгалтерських правопорушень, що наведені у кожному із перелічених нормативно-правових актів. До обов'язків керівника підприємства належить створення необхідних умов для ведення бухгалтерського обліку згідно чинного законодавства, налагодження контролю за виконанням всіма співробітниками

формалізованих вимог бухгалтера щодо виконання затвердженого порядку документального оформлення та подання до бухгалтерської структури первинних документів. Все інше є зоною відповідальності головного бухгалтера суб'єкта господарювання, тобто, за допущені головним бухгалтером порушення, передбачається дисциплінарна, матеріальна, адміністративна та кримінальна відповідальність.

Література

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 18.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2021).

2. Кодекс законів про працю України : закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. Дата оновлення 15.04.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.05.2021).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: постанова Верховної Ради України від 07.12.1984 р. № № 8074-10. Дата оновлення 27.04.2021. URL : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 04.05.2021).

4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Дата оновлення 23.04.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 05.05.2021)

5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. Дата оновлення 23.04.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 06.05.2021).

УДК 657.6:008

Муравський В. В.

д.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування,

Шевчук О.А.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Західноукраїнський національний університет

ПРИНЦИПИ ОБЛІКУ У РЕАЛІЗАЦІЇ КІБЕРЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВ

Формування цифрової економіки, активізація глобальних гібридних конфліктів, дистанціювання та ізольоване функціонування підприємств в умовах пандемії призвели до активізації кіберзагроз економічним системам на мікро та макрорівнях. Оскільки основним генератором економічної інформації є бухгалтерський облік, першочергово кіберзахисту потребує облікова інформація. Більшість кіберризиків у діяльності суб'єктів господарювання пов'язані з викраденням облікової інформації або зменшенням її якісних параметрів. Через дотримання якісних характеристик облікової інформації забезпечується економічна безпека підприємства. Якість інформації є проявом